

ressò mont-roigenc

CINC BARRAQUES DE MONT-ROIG: “BÉ CULTURAL D’INTERÈS NACIONAL”

Esther Bargalló / Martí Rom

03-02-2015

El divendres 21 de novembre de 2014, el Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya publicava la resolució CLT/2590/2014 per la qual s'incoava expedient de declaració de “Bé cultural d'interès nacional” (BCIN), en la categoria de Zona d'Interès Etnològic, a cinc barraques de pedra seca de Mont-roig, i delimitant-ne el seu entorn de protecció. Són les primeres construccions de pedra seca de Catalunya que aconseguixen aquesta catalogació.

Aquestes cinc barraques són: la del Miquel Terna (la “B9” de la Ruta de les barraques de pedra seca de Mont-roig, número de catalogació “047”, codi a la base de dades de Wikipedra “2282”, veure “Ressò mont-roigenc” n. 92 pàg.17), la dels Comuns del Pellicer (“B6” de la Ruta, núm. de catalogació “050”, codi a Wikipedra “2255”, “Ressò mont-roigenc” n. 92 pàg.18), la del Jaume de la Cota (“B11” de la Ruta, núm. de catalogació “071”, codi a Wikipedra “2248”, “Ressò mont-roigenc” n. 92 pàg.17), la de l'Espirai (“B4” de la Ruta, núm. de catalogació “082”, codi a Wikipedra “2251”, “Ressò mont-roigenc” n. 99 pàg.16) i la dels Lliris (“B3” de la Ruta, núm. de catalogació “083”, codi a Wikipedra “2279”, “Ressò mont-roigenc” n. 99 pàg.17).

El conjunt de barraques del terme municipal de Mont-roig van ser, en una primera fase, incloses en el “Catàleg de béns protegits” (“B.26”) del POUM (Pla d’Ordenació Urbanística Municipal), segons l’article 69 DL 1/2005, la qual cosa ja suposava un primer nivell de protecció. La seva aprovació dins del POUM, ja comporta, també, la de la Comissió d’Urbanisme de la Generalitat a Tarragona, en data del 30-11-2006 (Llei 9/1993 DOGC 1807 11/10/1993 Art. 17). Finalment, l’Ajuntament va aprovar en el Plenari del 28-05-2008 que fossin “Bé Cultural d’Interès Local” (BCIL), amb la qual cosa augmentava el seu nivell de protecció.

Tot va començar a inicis del 2004, quan el Grup Barracaire de Mont-roig del Camp / Centre Miró (Esther Bargalló i Martí Rom) vam iniciar la tasca de localitzar i documentar les barraques del nostre terme. En aquest treball de camp (2004 – 2006)

vàrem documentar 107 barraques en bon estat de conservació. Paral·lelament es van anant fent articles informatius i fotografies de cada una de les barraques a “Ressò Mont-roigenc” (del núm. 91 al 116, i del 125 al 131). Actualment tenim enregistrades 134 barraques.

A continuació es va publicar un tríptic informatiu (2005), es va produir un documental “Barraques de pedra seca (a Mont-roig)” de Martí Rom (2006) i l’Ajuntament va fer construir, una barraca (per indicar que estem en un territori de pedra seca) en una de les rotondes de la carretera de la mar (T-323, març 2006), es va publicar un web (febrer 2007) i un llibre “*Barraques de Pedra seca a Mont-roig del Camp*” (maig 2007).

S’han fet diverses exposicions sobre el tema al Centre Miró: “Barraques de pedra seca a Mont-roig del Camp” (04-08-2006), “Barraques d’arreu” (30-06-2007), “Construccions de pedra seca d’arreu” (19-06-2009) i “Diferents expressions de la pedra seca” (01-07-2010).

Des del 2006 (i amb la col·laboració del GEPEC) s’han fet jornades de restauració de barraques en mal estat: la de l’Espiral, la “082” (25-11-2006), Lluís Font, la “023” (29-03-2008), Jaume de la Cota, la “071” (26-07-2008), Miquel Terna, la “047” (21-03-2009), “Quimeres”, la “003” (13-03-2010), “Ventanes”, la “051” (02-10-2010), Anna Maria Parés, la “103” (28-01-2012), les barraques “104” i “105” (30-11-2013) i un tros de carrerada del costat del camí dels Boverals (27-09-2014).

S’han fet varies excursions populars per donar a conèixer les barraques de Mont-roig. Cal remarcar alguns articles publicats als mitjans de comunicació, com: diari “El Punt” (31-07-2005) i “Diari de Tarragona” (10-10-2005, 11-03-2006, i 29-08-2012). Va tenir una important repercussió mediàtica el reportatge i l’entrevista a l’Esther Bargalló i Ramon Artigas (del Grup Barracaire Drac Verd de Sitges) al programa “Divendres” (TV3) (29-02-2012).

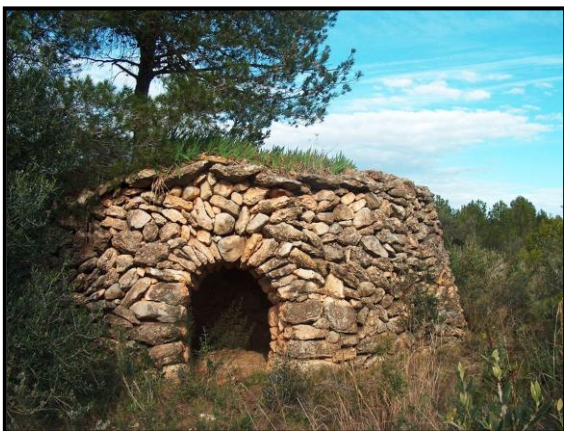
Hem continuat amb la tasca d’anàlisi i difusió de les barraques de Mont-roig, fent diverses conferències, per exemple a la Biblioteca Pública de Tarragona (11 d’abril de 2013): “La pedra seca, patrimoni cultural del món rural (Les barraques de Mont-roig: un museu a l’aire lliure)” d’Esther Bargalló. O participant amb comunicacions a “Trobada d’Estudi per la Preservació del Patrimoni en Pedra Seca als Països Catalans”: l’octubre de 2007 a Sitges i l’octubre de 2011 a Vilafranca del Maestrat. En la primera vàrem presentar: “Projecte global d’intervenció sobre les barraques de pedra seca a Mont-roig del Camp” (2007) d’Esther Bargalló i “Estètica i/o ètica de les pedres en els clapers (els

amuntegaments de pedres)” (2007) de Martí Rom. En la segona: “La pedra seca com a destí turístic cultural a Mont-roig del Camp” (2011) d’Esther Bargalló i Martí Rom.

El 13 de febrer de 2010 es va celebrar a Mont-roig una reunió de la Coordinadora d’Entitats per la Pedra Seca (CEPS) amb l’objectiu d’iniciar els tràmits per a la seva legalització; cosa que va succeir el 20 de juliol de 2011. Des d’aleshores, l’Esther Bargalló és la vicepresidenta d’aquesta entitat.

A la VII Trobada de la pedra seca (17 a 19 de maig de 2013), a Les Presses (La Garrotxa), una persona de la Direcció General de Cultura Popular, Associacionisme i Acció Culturals va fer una comunicació on esperonava a iniciar els tràmits de “Bé Cultural d’Interès Nacional” (BCIN) a aquelles entitats que les barraques del seu municipi tinguessin ja la catalogació de “Bé Cultural d’Interès Local” (BCIL). Vam connectar amb aquesta direcció i ens van visitar a Mont-roig el 15 d’octubre del 2013. En un primer moment teníem la intenció de demanar que fos BCIN tan sols la barraca del Jaume de la Cota, la més espectacular i important; però ens van suggerir que en proposéssim quatre o cinc de tipologia diversa.

Ha estat un llarg any de feina per preparar el dossier informatiu (més llarg i complex (no complexa) del que ens esperàvem). El 9 d’octubre de 2014 la Direcció General de Cultura Popular, Associacionisme i Acció Cultural va emetre un informe favorable a la incoació de l’expedient de declaració de BCIN, segons la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català. El conseller de cultura Ferran Mascarell la va firmar el 30 d’octubre proppassat i, finalment, es va publicar al DOG el 21 de novembre.

Aquesta resolució, a més deia que calia “notificar aquesta Resolució a les persones interessades, donar-ne trasllat a l’Ajuntament de Mont-roig del Camp i fer-li saber que, d’acord amb el que estableix l’article 9.3 de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català, aquesta incoació comporta la suspensió de la tramitació de les llicències de parcel·lació, edificació o enderrocament a la zona afectada, i també la suspensió dels efectes de les llicències ja concedides. No

obstant això, el Departament de Cultura pot autoritzar les obres que sigui manifest que no perjudiquen els valors culturals del bé. Aquesta autorització ha de ser prèvia a la concessió de la llicència municipal, llevat que es tracti de llicències concedides abans de la publicació d’aquesta Resolució”. I acabava que procedia a “comunicar aquesta Resolució al Registre de béns culturals d’interès nacional per a la seva anotació preventiva i donar-ne trasllat al Registre general de béns d’interès cultural de l’Administració de l’Estat”.

Així doncs, Mont-roig té tres BCIN: la Fortalesa i Botiga del blat de Barcelona a Miramar (des del 1949), el Mas Miró (2006) i aquestes cinc Barraques de pedra seca (2014).

A més, hi ha enregistrats els següents BCIL en el Catàleg del Patrimoni Cultural Català: Portal de la Canal, Portal del carrer Major, Casa dels Torrells i llenços de la muralla (carrer Mare de Déu de la Roca, 6, antic carrer de la Coma), Torre dels Moros, Mas del Frare, santuari de la Mare de Déu de la Roca, Església parroquial de Sant Miquel Arcàngel, Església Vella de Sant Miquel Arcàngel, Mas d'en Poca, La caseta del Relotge, Mas de Romeu, Capella de Sant Ramon de Penyafort, Ermita de la Mare de Déu del Peiró, Muralla de Mont-roig, i el conjunt de barraques de pedra seca de Mont-roig.

Per a una major informació sobre les barraques de pedra seca de Mont-roig podeu consultar els webs: www.pedrasecamont-roig.com i wikipedra.catpaisatge.net (fent una cerca per Mont-roig).